

**MLADI OSJEČKI
UMJETNICI NA
»GLASOVOJ«
MINI - TRIBINI:**

• Početak u Crtačkoj školi »Adolf Waldinger« 1968. godine — Likovna akademija u Ljubljani i Zagrebu logičan slijed stremjenja mladih osječkih entuzijasta — »Našim povratkom, po skulpture ne bi trebalo ići u centre« — Likovna kritika u Osijeku — ne postoji!

• Razgovor s Borom Ivandićem, Branimirom Davidom Kusikom, Marijanom Sušcem i Ivanom Dorogijem, pred njihovu zajedničku izložbu u Galeriji »Zodi jak«

Skora izložba »Grupe 4« u Galeriji »Zodi jak«, čije otvorenje predstoji 22. RUJNA, za mnoge će ljubitelje likovne umjetnosti, bar sada, u početku, biti stanovita nepoznanica, budući da pod ovim nazivom četvorica mladih osječkih likovnih umjetnika tek krče svoj put. U Ivanu DOROGIJU, Bori IVANDIĆU, Branimiru Davidu KUSIKU i Marijanu SUŠCU, međutim, ovaj predstojeći nastup »Grupe 4« u Osijeku začel je u istom tom gradu prije nekih sedam, osam godina, još za sre dnoškolskih dana.

Četvorica naših sugovornika, najavljujući svoj skorašnji nastup na osječkoj likovnoj sceni, često su se vraćali svom početnom likovnom stremjenju, te kulturnoj, posebice likovnoj klimi u samom Osijeku, kao osnovnim čimbenicima, koji su bili preduvjet za njihovo okupljanje, pa i samu predstojeću izložbu.

Razgovor je počeo Ivan Dorogi, student četvrte godine Likovne akademije u Zagrebu (grafički odsjek, u klasi prof. Marijana De-tonija i prof. Ante Kuduza), bivši učenik aka demskog slikara Ivana Kupinskog, s osječke gimnazije (isto kao Boro Ivandić). Grupa je, kako sam kaže, iskustvo s akademijom spojila sa suvrnenim likovnim kretanjima u zemlji i svijetu, čega su rezultat i radovi za pred stojeću izložbu. Vratio se i na početak:

**Presudna Crtačka škola
»Adolf Waldinger«**

— Presudan je bio naš zajednički susret u Osijeku, kada se 1968. godine ova grupa konstituirala na Crtačkoj školi »Adolf Waldingera«, a koja je djelovala u okviru Centra za kulturu Radničkog sveučilišta »Božidar Maslarić«. Bilo je to vrijeme intenzivnog rada i isto takva spremanja za likovne akademije. Krupa našeg rada u Crtačkoj školi bila je i zajednička izložba u Galeriji »Zodi jak«, organizirana u povodu Dana mladosti, 1969. godine. Te naše prvotne veze održale su

se i tada je uslijedio logičan nastavak, a to je studiranje na likovnim akademijama u Zagrebu u Ljubljani.

Na studije su prvi otišli Marijan Sušac i Branimir David Kusik. Prvi je završio Likovnu akademiju u Zagrebu, kiparski odjel u klasi prof. Ivana Sabolića, a do sada je grupno izlagao u Opatiji, Samoboru i Zagrebu (u Studentskom centru). Branimir David Kusik (apsolvent Likovne akademije u Ljubljani — slikarstvo polazio u klasi prof. Gabrijela Stupice, a grafiku u klasi prof. Marijana Pogačnika!) za sobom ima već bogati izložbeni »staž« — samostalnu izložbu u zagrebačkom Studentskom centru, sudjelovanje u Koloniji Ravne, nedavni boravak u pečuskoj »Grafičkoj radionici«, te drugogodišnje bavljenje scenografijom.

»Spremni smo vratiti se«

Od posebne je važnosti želja ove mlade četvorke — povratak u Osijek, kako bi svojim djelima pripomogli razvitku ne samo likovnog, već i cjelokupnog kulturnog življenja u »svojem« gradu. Ipak, još uvijek je podosta zamjerki, kao ova Bore Ivandića, ar solventa Filozofskog fakulteta u Zagrebu (grupa Povijest umjetnosti i filozofija), a trenutno je na prvoj godini Likovne akademije u Ljubljani. Za sad je, kaže, samouk, a velikih uzora nije imao...

— Akumulirajući spoznaju o općim potrebama, nadasve likovne kritike, treba konstatirati da je ona na nedovoljavajućoj razini, pa čak je i — nepostojeća! Izdvajamo primjer Zvonimira Makovića, zahvaljujući kojemu je bila održana veza između, primjerice, Zagreba i Osijeka. A sama likovna kritika uvjet je mnogim likovnim manifestacijama Osijeka i ubuduće.

S ovakve mini-tribine bila je prigoda čuti mišljenje o svim nijansama osječkog kulturnog života — mi ostadosmo pri likovnoj umjetnosti. Mišljenje mladih »akademaca« na

Mladi Osječani nakon sedmogodišnjeg izbivanja iz Osijeka ponovno na okupu, ovaj put pod zajedničkim nazivom, »Grupa 4«
Snimio: St. SEBALJ

stavlja Marijan Sušac — tema je, svakako, njegov fah, kiparstvo:

— Osijek, čini mi se, nema ni jednog kipara, površine su mu prazne, neoplemenjene. A baš je tu potrebno kipara, njihova sveza sa urbanizmom, njihova angažiranost... Ja i mnogi drugi spremni smo vratiti se u Osijek, jer, zašto po jednu skulpturu ići u centar, kad se ne manje vrijedna može napraviti i ovdje, baš u Osijeku. Trenutno, eto, radim jednu skulpturu za »Belje«... to je »ambijentalna intervencija«. Da se vratimo na samo uređenje grada. Za to nisu potrebna nekakva sredstva, više od toga volja i suradnja Zajednice kulturnih djelatnosti općine Osijek s urbanistima, arhitektima. Kad bi se sve to ostvarilo ne bi trebalo naručivati djela iz Zagreba i drugih gradova. U krajnjem slučaju, mene je ova regija kreditirala da radim za nju, a ne za druge! A kad mjesta ima za obravnike, ekonomiste i liječnike, valja ga naći i za nas!

Riječ o istoj temi uzima Branimir David Kusik, koji se prije nekoliko dana vratio s poravka u »Grafičkoj radionici« u Pečuhu:

**Što je s Društvom
likovnih umjetnika Osijeka?**

— O mogućnostima daljnjeg napredovanja, kako nas, skorih, i već sada povratnika, i ostalih umjetnika, valja raspravljati tek kada se razina likovnog života podigne, jer je ona sada obeshrabrujuća. Prvo, među tim, što treba učiniti, jest sredivanje stanja sa »Društvom likovnih umjetnika Osijeka«, kako bi u njegovu okviru mogli nesmetano raditi. Galerija bi morala biti naša mati, no, bez podrške cjelokupnog društveno-političkog života ona ne može tako egzistirati. Eto, pri

mjerice samo, do sada su ateljei davani, no, neki su korišteni kao stambeni prostor! A to stoga, jer radne organizacije i društvo nije imalo smisla za stambene probleme umjetnika. Sada bi ta dva pitanja trebalo rješavati potpuno odvojeno, pri čemu bi osnovno mjero za dodjelu ateljea trebalo biti rad.

Tako govore mladi. Likovni umjetnici, koji sami kažu da su »prošla ona vremena, kada je Becić tjeran iz Osijeka, a da bi nadasve bilo žalosno kad bi morali doživjeti sudbinu jednog Domca«, i koji krče sebi put u likovnom svijetu. I mi i Galerija likovnih umjetnosti, veli četvorica, moramo Osijeku ukinuti nepotrebnim mu epitet »provincijalni«, koji mu pridodaju neki sa strane.

I, valja na kraju nešto priopćiti o izložbi koju će »Grupa 4« postaviti u Galeriji »Zodi jak«, 22. rujna. Marijan Sušac dat će trans formiranje organske forme na opći oblik — znak, dok će se Branimir David Kusik predstaviti s otokolažima u kombinaciji s ekspresionističkim potezima, vezan za prostorni ambijent. S racionalističko-purističkom koncepcijom, uz težnju za očišćenjem oblika do nje gove najracionalnije forme predstaviti će se Ivan Dorogi, a Boro Ivandić daje sintezu stri pa i filma (interes za načelo ekonomske propagande i njenog nemoralnog djelovanja na konzumente, čemu pridodaje interes traženja mogućnosti kombinacije oblika s pretenzijom djelovanja unutar urbanog ambijenta, u svrhu stvaranja »prostorne grafike«). Ovu izložbu »Grupe 4« organizira »Revija« Centar za kulturu Radničkog sveučilišta »Božidar Maslarić« iz Osijeka.

Autor glazbe na otvorenju koja će biti s kombinacijom (miksiranjem) zvukova različitog porijekla, bit će Marijan Sakačić.

Ante RADE